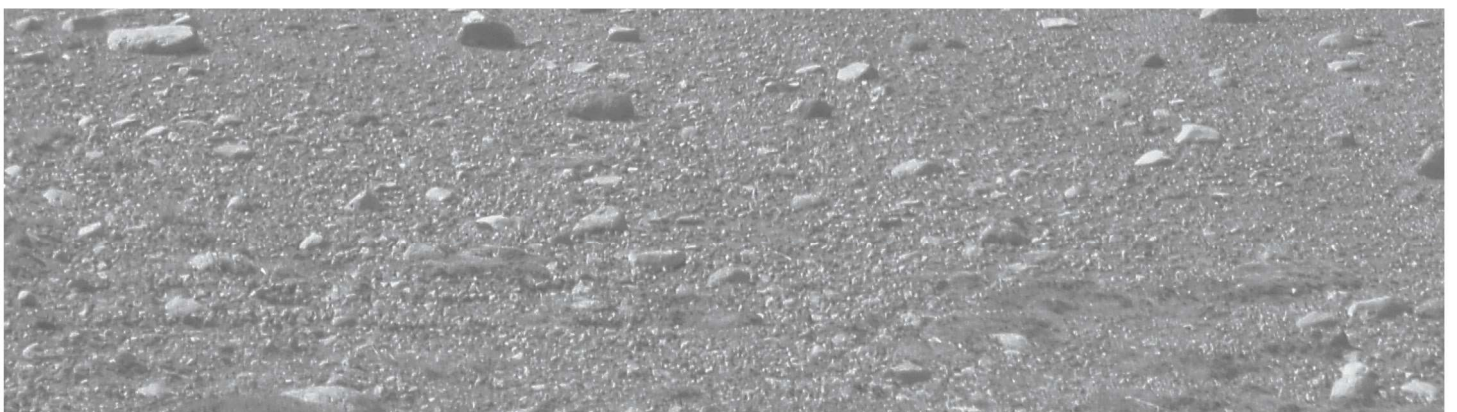

SVARTÁRBOTNAR Í BLÁSKÓGABYGGÐ

Deiliskipulag fjallasels

23.04.2019

SKÝRSLA – UPPLÝSINGABLAÐ

SKJALALYKILL

3502-015-GRG-001-V01

SKÝRSLUNÚMÉR / SÍÐUFJÖLDI

01/14

VERKEFNISSTJÓRI / FULLTRÚI VERKKAUPA

Ásta Stefánsdóttir

VERKEFNISSTJÓRI EFLA

Gísli Gíslason

TITILL SKÝRSLU

Svartárbotnar í Bláskógabyggð

VERKHEITI

Deiliskipulag fjallasels

VERKKAUPI

Bláskógabyggð

HÖFUNDUR

Ingibjörg Sveinsdóttir

ÚTGÁFUSAGA

NR.	HÖFUNDUR	DAGS.	RÝNT	DAGS.	SAMÞYKKT	DAGS.
01	Ingibjörg Sveinsdóttir	25.03.19	Anna Bragadóttir	26.04.19	Ingibjörg Sveinsdóttir	29.04.19

Samþykktir

Deiliskipulag þetta, sem kynnt og auglýst hefur verið samkvæmt 40. og 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með síðari breytingum, var samþykkt af sveitarstjórn Bláskógabyggðar _____

f.h. Bláskógabyggðar

Lýsing deiliskipulags var auglýst frá _____ með athugasemdafresti til _____

Deiliskipulagstillagan var kynnt frá _____ til _____

Deiliskipulagstillagan var auglýst frá _____ með athugasemdafresti til _____

Auglýsing um gildistöku deiliskipulagsins var birt í B-deild Stjórnartíðinda þann _____

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	5
1.1	Markmið	5
1.2	Skipulagsgögn	5
2	FORSENDUR	6
2.1	Lýsing svæðis	6
2.2	Tengsl við aðrar áætlanir og fyrirbyggjandi stefna	6
2.2.1	Landsskipulagsstefna 2015-2026	6
2.2.2	Aðalskipulag Bláskógabyggðar 2015-2027	7
2.2.3	Deiliskipulag	8
2.2.4	Þjóðlenda	8
2.2.5	Fornminjar	9
2.2.6	Ferðamenn/ferðapjónusta	9
2.2.7	Velferð til framtíðar - Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi.	10
3	DEILISKIPULAG	10
3.1	Lóðir og byggingarskilmálar	10
3.2	Samgöngur	11
3.3	Veitur	11
3.3.1	Vatnsveita	11
3.3.2	Fráveita	11
3.3.3	Rafmagn	11
3.4	Regnvatn	11
3.5	Sorp	12
4	ALMENNIR BYGGINGARSKILMÁLAR	12
4.1	Hönnun og uppdrættir	12
4.2	Mæliblöð	12
4.3	Frágangur lóða og umgengni	12
5	UMHVERFISÁHRIF	12
5.1.1	Matsspurningar og viðmið	13
5.2	Valkostir	13
5.2.1	Niðurstaða	14

1 INNGANGUR

Bláskógabyggð vinnur að gerð deiliskipulags fyrir Gíslaskála í Svartárbotnum á Kili. Deiliskipulagið snýst um að staðfesta núverandi landnotkun, auk þess að gera ráð fyrir stækkun á núverandi skála og/eða byggingu tveggja nýrra húsa. Gisting getur verið fyrir allt að 70 gesti. Skipulagssvæðið er tæpir 2 ha að stærð.

Deiliskipulagið er í samræmi við Aðalskipulag Bláskógabyggar 2015-2027 en þar er svæðið skilgreint sem afþreyingar- og ferðamannasvæði.

1.1 Markmið

Deiliskipulaginu er ætlað að setja ramma utan um starfsemi á svæðinu og viðhald hennar til framtíðar og að framkvæmdir séu í samræmi við samþykkt skipulag.

Markmið með gerð deiliskipulags eru eftirfarandi:

- Skilgreina lóðir fyrir núverandi mannvirki og afmarka byggingareiti fyrir gistiskála og hesthús.
- Setja byggingarskilmála þar sem m.a. verður kveðið á um samræmt yfirbragð mannvirkja.
- Útbúa lóðablöð fyrir allar lóðir.

Áhersla er á að mannvirki falli vel að landslagi og ásýnd svæðisins.

1.2 Skipulagsgögn

Skipulagsuppdrættir eru unnir á grunni loftmyndar frá Loftmyndum ehf, kortagrunnum IS50v frá LMÍ, auk grunna sveitarfélagsins. Deiliskipulagsgögn eru unnin í hnitakerfinu ISN93. Skipulagsgögn eru eftirfarandi:

- Deiliskipulagsuppdráttur í mkv. 1:2.000 ásamt skýringaruppdrætti í mkv. 1:6.000 og hluta úr Aðalskipulagi Bláskógabygðar 2015-2027 í mkv. 1:100.000.
- Greinargerð þessi með skipulags- og byggingarskilmálum og umhverfisskýrslu.

2 FORSENDUR

2.1 Lýsing svæðis

Svartárbotnar (Gíslaskáli) er við Eystri-Svartárbotna á Kili. Aðkoma er af Kjalvegi. Staðurinn er skráður í Þjóðskrá, landnr. 189446. Stærð lóðar er skráð 2.500 m² og þar er 270 m² fjallaskáli og 96 m² hesthús og um 20 m² starfsmannahús. Útbúin hafa verið tvö áningarhólf fyrir hesta. Starfsemi er aðallega yfir sumartímann.

Svæðið er lítt gróið. Vistgerðir á **MYND 1.** Skálinn í Svartárbotnum. Svæðinu eru skv. vistgerðarkortlagningu Náttúrufræðistofnunar melar og sandlendi. Svartárbotnar eru í um 600 m.h.y.s.

Í 3 gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 kemur fram að standa skuli vörð um óbyggð víðerni landsins. Fjallasel eru ekki talin skerða víðerni.

2.2 Tengsl við aðrar áætlanir og fyrirbyggjandi stefna

2.2.1 Landsskipulagsstefna 2015-2026

Skipulag miðhálandis Íslands

„Sveitarfélög á miðhálandinu útfæri landsskipulagsstefnu um verndun víðerna- og náttúrugæða í skipulagsáætlunum sínum. Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði þess gætt að mannvirki og umferð um hálendið skerði víðerni og önnur sérkenni og náttúrugæði hálendisins sem minnst. Jafnframt verði kannaðir möguleikar á endurheimt víðerna og náttúrugæða. Til grundvallar stefnumörkun verði lögð kortlagning á umfangi víðerna, vistgerðakort Náttúrufræðistofnunar Íslands og svæði sem njóta verndar vegna náttúrufars. Á svæðum sem flokkast sem víðerni verði svigrúm fyrir takmarkaða mannvirkjagerð, svo sem gönguskála, vegslóða og göngu- og reiðleiðir. Umfangsmeiri mannvirkjagerð verði beint að stöðum sem rýra ekki víðerni hálendisins. Uppbygging ferðamannaáðstöðu verði takmörkuð á miðhálandinu og megináhersla lögð á uppbyggingu á jaðarsvæðum hálendisins og á nokkrum afmörkuðum svæðum við aðalvegi hálendisins. Gengið verði út frá eftirfarandi flokkun og staðsetningu þjónustustaða:

- *Jaðarmiðstöðvar séu á tilteknum stöðum við meginleiðir inn á hálendið og í jaðri þess.*
- *Hálendismiðstöðvar séu á tilteknum stöðum við meginleiðir um hálendið.*
- *Skálasvæði séu á tilteknum stöðum í góðu vegasambandi.*

- Fjallasel séu í takmörkuðu vegasambandi og taki mið af hæfilegum dagleiðum göngufólks.

Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði jafnframt leitað jafnvægis varðandi aðgengi að áhugaverðum stöðum með mismunandi ferðamátum þannig að ferðafólki á vélknúnum farartækjum sé tryggður aðgangur að fjölbreyttum svæðum en jafnframt verði tryggð kyrrlát svæði án umferðar vélknúinna farartækja. Ferðamannaleiðir (gönguleiðir, reiðleiðir og reiðhjólaleiðir) verði eftir því sem kostur er aðskildar frá meginvegakerfi miðhálandisins“.

2.2.2 Aðalskipulag Bláskógabyggðar 2015-2027

Í Aðalskipulagi Bláskógabyggðar 2015-2027 er skálinn á afþreyingar- og ferðamannasvæði á hálandinu.

Afþreyingar- og ferðamannasvæði

Eftirfarandi stefna er í gildandi aðalskipulagi:

- „Nýting núverandi fjallaskála verði efla.“
- Við skipulag ferðamannastaða verði hugað sérstaklega að öryggi ferðamanna ásamt greiðum samgöngum og upplýsingum.
- Við uppbyggingu ferðamannasvæða verði samræmi í útliti bygginga og lögð áhersla á að mannvirki falli sem best að landslagi. Nota skal byggingarefni sem þarfnast lítils viðhalds.
- Búið verði í haginn fyrir ferðamenn með gerð bílastæða, göngustíga, upplýsingum, merkingum og eftir atvikum snyrtingum og öðrum þjónustubyggingum.
- Gert verður ráð fyrir að bæta aðstöðu í gistiskálum og á tjaldsvæðum, m.a. til að bæta öryggi og mæta auknum kröfum ferðamanna.
- Afmarkaðar verði lóðir fyrir alla skála á hálandinu.

Gert er ráð fyrir svigrúmi á öllum afþreyingar- og ferðamannasvæðum til að viðhalda núverandi mannvirkjum eða reisa ný í stað þeirra sem nú eru. Við endurgerð bygginga á hálandinu eða nýbyggingar verður metið hvort halda skuli í núverandi ásýnd og yfirbragð svæðis eða hvort horft verði til breyttrar ásýndar, m.a. til að aðlaga mannvirki betur að umhverfi. Á hálandinu skal gera ráð fyrir upplýsinga- og snyrtiaðstöðu og að allt að 50 manns geti gisti í húsi á hverjum stað, nema annað sé tekið fram.

Á hálandinu er almennt gert ráð fyrir að svæði fyrir fjallasel séu á bilinu 0,5-3 ha að stærð. Gert er ráð fyrir þeim möguleika að hesthús verði færð fjær gistiskálum (t.d. 500 m) til að skapa meira svigrúm, þetta hefur þó engin áhrif á byggingarmagn á hverjum stað“.

TAFLA 1. Umjöllun úr aðalskipulagi um þjónustu og hugsanlega uppbyggingu í Svartárbotnum.

NR.	HEITI	LÝSING	JÖRD
AF25	Gíslaskáli	Fjallasel. Á staðnum er gangnamannahús og aðstaða til að taka á móti hestahópum. Þar er rekin þjónusta við ferðamenn. Gistipláss fyrir 45-50 manns. Skálinn er rafvæddur. Gert er ráð fyrir frekari uppbyggingu, s.s. gistirými fyrir allt að 70 gesti og betri aðstöðu fyrir hesta. Svæðið er deiliskipulagt fyrir skála og hesthús. Stærð svæðis er um 2 ha.	Afréttur

Hálendið

Eftirfarandi stefna er í gildandi aðalskipulagi:

- „Leitast verður við að viðhalda lítt snortnu yfirbragði hálendisins.
- Stefnt er að sjálfbærri nýtingu hálendisins til útivistar og ferðaþjónustu.
- Byggingar skulu vera lágreistar, falla vel að landi og halda skal innbyrðis samræmi húsa þar sem það á við.
- Við endurbyggingar/nýbyggingar verður tekin afstaða til þess hvort halda skuli í ásýnd eldri byggðar eða móta nýja ásýnd sem fellur betur að umhverfi.
- Bæta þarf öryggi á hálendissvæðum m.a. með mögulegu aðgengi að húsum og mannvirkjum utan hefðbundins rekstartíma til að leita þar skjóls“.

Verndarsvæði og minjar

Eftirfarandi markmið eru í aðalskipulagi fyrir verndarsvæði og minjar:

- „Stuðla skal að verndun lítt raskaðra landsvæða og óbyggðra víðerna.
- Stuðlað verði að góðri umgengni um hálendið, álag verði undir þolmörkum viðkvæmra svæða og reynt að viðhalda sem stærstum óbyggðum víðernum.
- Mannvirkjagerð leiði til eins lítillar röskunar og kostur er, sérstaklega á hálendinu“.

2.2.3 Deiliskipulag

Fyrir Svartárbotna er í gildi deiliskipulag frá árinu 2000. Þar er gert ráð fyrir skála, hesthúsi og hestagirðingu. Skipulagið verður fellt úr gildi með gildistöku nýs skipulags.

2.2.4 Þjóðlenda

Stór hluti hálendis í Bláskógabyggð er þjóðlenda. Þjóðlendur eru landsvæði þar sem íslenska ríkið er eigandi lands og hvers konar landsréttinda og hlunninda sem ekki eru háð einkaeignarrétti. Um þjóðlendur gilda lög nr. 58/1998 um þjóðlendur og ákvörðun marka eignarlanda, þjóðlendna og afrétta. Forsætisráðherra fer með málefni þjóðlendna. Ráðherra til aðstoðar við stjórn og ráðstöfun réttinda innan þjóðlendna er samstarfsnefnd um málefni þjóðlendna. Samkvæmt 3. gr. laganna má enginn hafa afnot af þjóðlendu fyrir sjálfan sig, þar með talið að reisa þar mannvirki, gera jarðrask, nýta hlunnindi, vatns- og jarðhitaréttindi án leyfis. Til að nýta land og landsréttindi innan þjóðlendu þarf leyfi hlutaðeigandi sveitarstjórnar sem og forsætisráðuneytisins sé nýting heimiluð til lengri tíma en eins árs. Ef um er að ræða nýtingu vatns- og jarðhitaréttinda, námur og önnur jarðefni innan þjóðlendu þarf leyfi forsætisráðherra nema mælt sé fyrir um annað í lögum.

Einstaklingar, sveitarfélög eða aðrir lögaðilar geta átt svokölluð takmörkuð eignarréttindi innan þjóðlendna. Þjóðlendulög raska ekki slíkum réttindum. Samkvæmt 5. gr. laganna skulu þeir sem hafa nýtt land innan þjóðlendna sem afrétt fyrir búfénað, eða haft þar önnur hefðbundin not sem afréttareign fylgja, halda þeim rétti í samræmi við ákvæði laga þar um. Afréttur er skv. 1. gr. laganna landsvæði

utan byggðar sem að staðaldri hefur verið notað til sumarþeirra fyrir búfé. Hið sama gildir um önnur réttindi sem menn færa sönnur á að þeir eigi.

2.2.5 Fornminjar

Aðalskráning fornminja hefur ekki farið fram í Bláskógabyggð. Finnist áður ókunnar minjar ber að tilkynna fundinn til Minjastofnunar Íslands svo fljótt sem auðið er skv. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012. Óheimilt er að hrófla við minjum án heimildar Minjastofnunar.

2.2.6 Ferðamenn/ferðaþjónusta

Ferðamálastofa hefur kortlagt „Auðlindir íslenskrar ferðaþjónustu“. Í verkefninu voru, með aðstoð heimafólks, kortlagðir staðir þar sem upplifa má staðbundna og einstaka eiginleika í náttúrufari eða menningu. Skráningin gefur vísendingar um sérkenni svæða sem hugsanlega má nýta¹. Þeir staðir sem eru í nágrenni skálanna eru eftirtaldir: Botnssúlur, Jarlhettur, Langjökull, Hvítárvatn og Kerlingarfjöll.

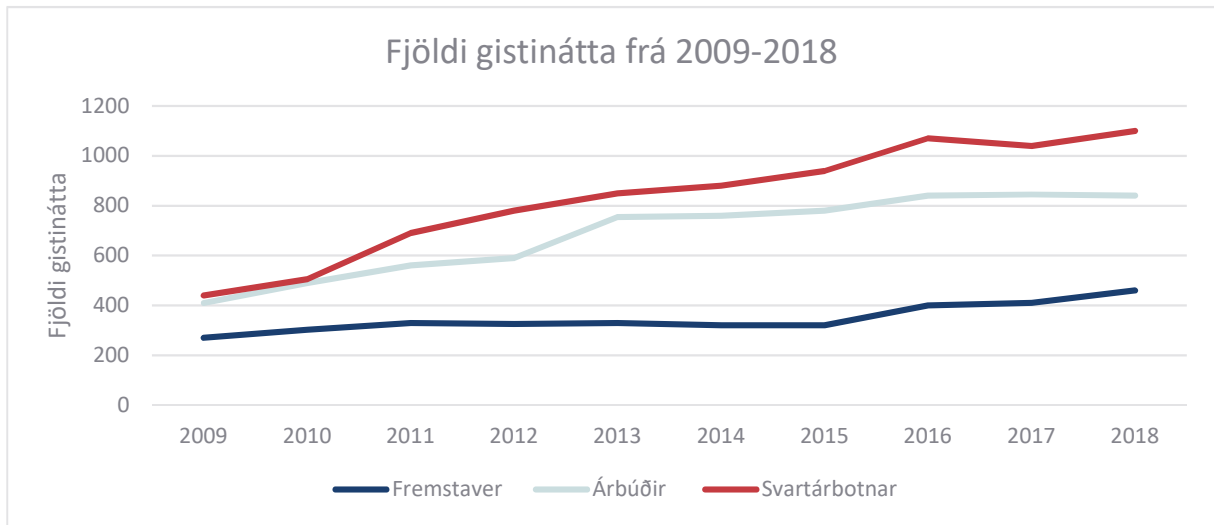
Vegagerðin tekur árlega saman umferðartölur yfir helstu vegi á landinu. Í töflu 2 má sjá hvernig meðal-umferð hefur aukist á Kjalvegi yfir sumartímann (SDU).

TAFLA 2. Meðalumferð á Kjalvegi á dag yfir sumartímann (SDU).

ÁR	KJALVEGUR MILLI HAGAVATNS-VEGAR OG HVÍTÁRNESLEIÐAR (SDU)	KJALVEGUR FRÁ HVÍTÁRNESLEIÐ AÐ KERLINGARFJALLAVEGI (SDU)
2017	176	96
2016	181	90
2015	164	82
2014	159	80
2013	159	80
2012	101	82
2011	129	105
2010	102	83
2005	98	98
2000	89	89

¹ (Ferðamálastofa 2015).

Undanfarin ár hefur verið seld gisting í Svartárbotnum, einkum til hestahópa. Gistinóttum hefur fjölgað ár frá ári.

MYND 2. Fjöldi gistinátta frá 2009-2018 í Fremstaveri, Árbúðum og Svartárbotnum. Heimild: Bláskógabyggð 2019.

2.2.7 Velferð til framtíðar - Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi.

- Kafli 2, Hreint og heilnæmt ferskvatn. Allir íbúar landsins eigi kost á nægu heilnæmu vatni til neyslu og annarra nytja. Mengun í ám og vötnum verði svo lítil að hún hafi ekki áhrif á vistkerfi ferskvatns, fiskgengd eða útivistargildi.
- Kafli 5, Útivist í sátt við náttúruna. Tekið verði tillit til útivistargildis svæða við skipulag og ákvarðanir um landnýtingu.
- Kafli 7, Vernd lífríkis Íslands. Viðhaldið verði fjölbreytileika tegunda og vistgerða.
- Kafli 8, Vernd sérstæðra jarðmyndana. Fjölbreytni jarðmyndana verði varðveitt með því að vernda þær sem eru sérstakar eða einstakar á svæðis-, lands- eða heimsvísu.
- Kafli 9. Vernd víðerna. Tryggt verði að stór samfelld víðerni verði áfram að finna í óbyggðum Íslands.
- Kafli 13. Minnkun og bætt meðhöndlun úrgangs. Dregið verði úr myndun úrgangs og stuðlað að endurvinnslu.
- Kafli 17. Vernd líffræðilegrar fjölbreytni. Öll nýting náttúrunnar fari fram á sjálfbæran hátt. Við framkvæmdir verði neikvæðum áhrifum á vistkerfi haldið í lágmarki.

3 DEILISKIPULAG

Í deiliskipulaginu er gerð grein fyrir núverandi og nýjum mannvirkjum og afmörkuð lóð umhverfis þau.

3.1 Lóðir og byggingarskilmálar

Svartárbotnar, landnr. 189446, er 11.556,3,3 m² að stærð. Innan lóðar er 270 m² fjallaskáli, 96 m² hesthús og tvö hestagerði og um 20 m² starfsmannahús. Innan byggingareits B2 er rafstöð í gámi. Tyrft hefur verið yfir gáminn.

Byggingareitur B1. Heimilt er að stækka núverandi skála um allt að 100 m² eða byggja nýjan allt að 100 m² skála.

Byggingareitur B2. Heimilt er að byggja allt að 100 m² skála.

Mænishæð hvers húss getur verið allt að 6,0 m m.v. gólfkóta. Heimilt er að vera með salerni í viðbyggingu/nýjum skálum. Gisting getur verið fyrir allt að 70 gesti.

Byggingarefni er frjálst en leitast skal við að nota byggingarefni sem þarfnast lítils viðhalds. Gæta skal samræmis í útliti allra bygginga á staðnum. Mannvirki skulu felld að landi eftir því sem hægt er.

Innan lóðarinnar eru tvö hólf fyrir hesta. Ekki er heimilt að beita hrossum á svæðinu heldur skal hey flutt úr byggð, innan sama sauðfjárveikivarnahólfs. Afgangs hey skal notað til uppgræðslu á staðnum.

3.2 Samgöngur

Aðkoma að Svartárbotnum er af Kjalvegi nr. 35 og um núverandi aðkomuveg. Reiðleið um Kjalveg fer um Svartárbotna og er hægt að velja um nokkrar leiðir eins og sýnt er á uppdrætti. Bílastæði eru við skálann og sýnd á uppdrætti til viðmiðunar.

3.3 Veitur

3.3.1 Vatnsveita

Núverandi vatnsból er sýnt á skýringaruppdrætti og er afmarkað grann- og fjarsvæði umhverfis það, í samræmi við 13. gr. reglugerðar nr. 533/2001 um varnir gegn mengun vatns.

3.3.2 Fráveita

Núverandi rotþró er sýnd á uppdrætti. Rotþró skal samnýtt fyrir öll mannvirki eftir því sem við verður komið. Frágangur og gerð rotþróa og frárennslislagna skal vera í samráði við Heilbrigðiseftirlit Suðurlands. Um fráveitu gildir reglugerð um fráveitur og skólp nr. 798/1999, með síðari breytingum.

3.3.3 Rafmagn

Á staðnum er rafstöð til að framleiða rafmagn. Til framtíðar litið er gert ráð fyrir að lagður verði rafstrengur úr byggð að Svartárbotnum og svæðið rafvætt.

3.4 Regnvatn

Bent er á þann kost að veita vatni af húspökum beint niður í jarðveginn. Koma má fyrir malarpúðum undir yfirborði, sem getur tekið við yfirborðsvatni í rigningum og leysingum þannig að yfirborðsvatn seytili smám saman út í jarðveginn og niður í grunnvatnið. Notast má við hefðbundnar þakvatnslagnir við að beina vatninu að malarpúðanum.

3.5 Sorp

Á staðnum skal vera aðstaða til flokkunar og geymslu sorps. Rúlluplasti skal safnað sér. Sorpi skal ekið til byggða til endurvinnslu. Skipulag sormála fer eftir reglum sveitarfélagsins hverju sinni.

4 ALMENNIR BYGGINGARSKILMÁLAR

4.1 Hönnun og uppdrættir

Húsagerðir eru frjálssar að öðru leyti en því sem mæliblöð, skilmálar þessir, byggingarreglugerð og aðrar reglugerðir segja til um. Á aðaluppdráttum skal sýna skipulag lóðar í aðalatriðum og fyrirkomulag bygginga á lóðinni. Þakform og mænisstefna er frjálss en gæta skal að innbyrðis samræmi.

4.2 Mæliblöð

Á mæliblöðum skal sýna stærðir lóða, lóðamörk, byggingareiti húsa og bílastæði. Þá skal sýna skipulag og frágang lóða.

4.3 Frágangur lóða og umgengni

Þess skal gætt að spilla ekki eða raska landi að óþörfu. Umgengni skal vera til fyrirmyndar og skal halda svæðinu sem snyrtilegustu. Að framkvæmdum loknum skal aðlaga land að landinu umhverfis og færa í sem upprunalegast horf.

Ef útilýsing er á staðnum skal hún vera lágstemmd og ljósi beint niður.

5 UMHVERFISÁHRIF

Deiliskipulagið fellur ekki undir lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006, þar sem ekki er mörkuð stefna er varðar leyfisveitingar til framkvæmda sem tilgreindar eru í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000.

Við gerð deiliskipulags skal, skv. gr. 5.4. í skipulagsreglugerð nr. 90/2013, meta líkleg áhrif af fyrirhuguðum framkvæmdum og starfsemi á aðliggjandi svæði og einstaka þætti áætlunarinnar sjálfrar svo sem á vistkerfi, auðlindir, landslag, ásýnd, útsýni, hljóðvist, loftgæði o.fl. umhverfisþætti eftir því sem efni skipulagsins gefur tilefni til.

Við mat á umhverfisáhrifum er notast við þá skilgreiningu á vægi áhrifa sem koma fram í leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi. Þar eru umhverfisáhrif skilgreind sem: „*Samheiti fyrir samfélag, heilbrigði manna, dýr, plöntur, líffræðilega fjölbreytni, jarðveg, jarðmyndanir, vatn, loft, veðurfar, eignir, menningararfleifð, þ.m.t. byggingarsögulegar og fornleifafræðilegar minjar, og landslag og samspil þessara þátta*“². Þegar breytingar verða á umhverfinu af

² (Skipulagsstofnun 2007).

mannavöldum er talað um umhverfisáhrif. Matinu er ætlað að upplýsa um möguleg áhrif af stefnu skipulagsins og aðstoða með því við val á heppilegasta kostinum.

TAFLA 3. Skilgreining á vægi umhverfisáhrifa.

SKILGREININGAR FYRIR ÁHRIF Á UMhverfisþætti	
Stefnan hefur jákvæð áhrif.	+
Stefnan hefur óveruleg áhrif.	<>
Stefnan hefur neikvæð áhrif.	-
Stefnan hefur óviss áhrif.	?
Stefnan hefur engin áhrif.	0

5.1.1 Matsspurningar og viðmið

Stefna deiliskipulagsins og líkleg áhrif hennar verða metin út frá þáttum í eftirfarandi töflu:

TAFLA 4. Umhverfisþættir, matsspurningar og viðmið.

UMhverfisþáttur	MATSSPURNING	VIÐMIÐ
Jarðmyndanir	Hefur skipulagið áhrif á jarðmyndanir sem njóta verndar eða þykja sérstæðar?	Lög um náttúruvernd nr. 60/2013, áhersla á 61. gr. Landsskipulagsstefna 2015-2026.
Gróður og dýralíf	Hefur skipulagið áhrif á gróður og dýralíf?	Lög um náttúruvernd nr. 60/2013, áhersla á 61 og 62. gr. Vistgerðakortlagning Náttúrufræðistofnunar.
Ásýnd og landslag	Hefur skipulagið áhrif á ásýnd svæða? Hefur skipulagið áhrif á landslag?	Lög um náttúruvernd nr. 60/2013, 69. gr. Landsskipulagsstefna 2015-2026.
Samfélag	Hefur skipulagið áhrif á atvinnu í sveitarfélaginu? Hefur skipulagið áhrif á notkun svæða til útivistar?	Velferð til framtíðar – Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi. Stefna um landnotkun í aðalskipulagi. Landsskipulagsstefna 2015-2026.
Minjar / Verndarsvæði	Hefur skipulagið áhrif á fornminjar? Hefur skipulagið áhrif á náttúru minjar eða verndarsvæði?	Lög nr. 80/2012 um menningarminjar. Landsskipulagsstefna 2015-2026.
Náttúruvá og öryggi	Er hættu á náttúruvá á svæðinu? Er hættu á mengun af völdum stefnunnar?	Landsskipulagsstefna 2015-2026.

5.2 Valkostir

Í umhverfismati áætlana ber að fjalla um svokallaðan núll-kost og bera stefnu skipulagsins saman við hann, eftir því sem við á. Núll kostur „*felur í sér lýsingu á ástandi umhverfisins, eins og búast má við að það þróist ef ekki kemur til framfylgdar áætlunarinnar. Í einhverjum tilfellum getur samanburður við núll-kostinn falist í samanburði við framfylgd gildandi áætlunar*³“.

Bornir eru saman þeir valkostir sem fjallað er um hér að aftan og lagt mat á hvort áhrifin séu talin jákvæð, óveruleg, neikvæð eða óviss.

³ (Skipulagsstofnun 2007).

Eftirfarandi valkostir eru bornir saman:

- **Uppbygging skv. deiliskipulagstillögu.** Heimilt er að stækka núverandi skála um allt að 100 m² eða byggja tvo nýja, allt að 100 m² skála. Gisting getur verið fyrir allt að 70 gesti.
- **Núll kostur – núverandi staða.** Á staðnum verður áfram 270 m² fjallaskáli og 96 m² hesthús, einnig um 20 m² starfsmannahús.

Samanburður

Uppbygging skv. deiliskipulagstillögu. Engar þekktar jarðmyndanir, sem njóta verndar, eru innan skipulagssvæðisins. Uppbygging hefur alltaf einhver áhrif á gróður þó ekki sé um mikinn gróður að ræða. Áhrif á gróður og dýralíf eru metin óveruleg/neikvæð. Svæðið hefur þegar byggst upp og eru mannvirki alla jafnan sýnileg að einhverju leyti. Þó fyrirhuguð uppbygging teljist ekki umfangsmikil þá breytir hún alltaf ásýnd svæða. Áhrif á ásýnd og landslag eru metin neikvæð. Frekari uppbygging hefur jákvæð áhrif á atvinnu og eflir möguleika til útivistar, einkum hestaferða, auk þess að bæta þjónustu við þá sem fara um svæðið. Áhrif á samfélag eru metin jákvæð. Engar þekktar minjar eru á svæðinu. Ekki er talin hætta á mengun vegna stefnunnar.

Núll kostur. Engar þekktar jarðmyndanir, sem njóta verndar, eru innan skipulagssvæðisins. Engin áhrif á gróður og dýralíf. Svæðið hefur þegar byggst upp og eru núverandi mannvirki sýnileg að einhverju leyti. Áhrif á ásýnd og landslag eru neikvæð. Núverandi starfsemi í Svartárbotnum skapar atvinnu í sveitarfélaginu og fyrir hendi eru möguleikar til útivistar, einkum hestaferða. Áhrif á samfélag eru jákvæð. Engin áhrif á minjar og ekki er talin hætta á mengun vegna stefnunnar.

	JARÐ- MYNDANIR	GRÓÐUR OG DÝRALÍF	ÁSÝND OG LANDSLAG	SAMFÉLAG	MINJAR, VERNDARSVÆÐI	NÁTTÚRUVÁ OG ÖRYGGI
Uppbygging skv. deiliskipulagstillögu	0	<>	-	-	+	0
Núll kostur	0	0	-	-	+	0

5.2.1 Niðurstaða

Eitt af markmiðum í aðalskipulgi er að nýting núverandi fjallaskála verði eflað og aðstaða í þeim bætt. Einnig að afmarkaðar verði lóðir fyrir alla skála. Stefna deiliskipulagsins fellur vel að þessum markmiðum. Gert er ráð fyrir að mannvirkjagerð leiði til eins lítillar röskunar svæðisins og mögulegt er og að land verði lagfært að framkvæmdum loknum og aðlagð að landi umhverfis.

Í samræmi við landsskipulagsstefnu er gert ráð fyrir takmarkaðri mannvirkjagerð og staðurinn er að stærstum hluta að þjónusta þá sem kjósa að fara ríðandi um Kjöl.

Sveitarfélagið metur það svo að með uppbyggingu ferðapjónustu á hálendinu sé verið að beina ferðamönnum á ákveðin svæði þar sem þjónusta er að fá og jafnvel upplýsingagjöf. Með því sé stuðlað að betri umgengni um hálendið og vernd viðkvæmari svæða.

Hægt er að draga úr áhrifum á landslag og ásýnd með því að útlit mannvirkja sé samræmt og litaval sé þannig að þau falli vel að landinu umhverfis.